

SLOVENSKI RAZSVETLJENCI:

- če so v šolah želeli učiti nemščino so morali otroke najprej brati in pisati v slovenskem jeziku ☐ to je omogočilo slovensko narodno prebujenje (pri prebujenju pa ima tudi pomembno vlogo gospodarski, družbeni, politični in kulturni razvoj slo pokrajin v 2.pol.18.stol.)

- prvi narodni buditelji so bili duhovniki:
  - o želeli so:
    - želeli so da bi v šolah nemščino zamenjal ljudski jezik
    - narodni jezik bi se moral uporabljati tudi v javnem življenju (na uradih, sodiščih, v uradnih listinah)
    - prav tako pa bi moral biti prisoten tudi v zasebnem življenju (med izobrazenci, v pismih, za zemljepisna in osebna imena)
  - o najprej se je to uveljavilo med **prvo duhovniško skupino:redovniki**
  - o Oče Marko Pohlin: **KARNJSKA GRAMATIKA:**
    - poudarja koristno znanje slovenščine, naj se ne sramujemo jezika, želi da se je učijo v šolah
    - v slovenščini je treba pisati vse vrste knjig☐ napše 40 knjig in 20 rokopisov, izdajal je PISANICE(prvo leposlovno publikacijo v slo.j.)
    - Pohlin je razlikovalmed Kranjci in Štajerci,Korošči-bil je prepričan da kranjsko govorijo le Kranjci
  - o nato med **drugo duhovniško skupino:janzenisti:** najpomembnejši Jurij Japelj-drugič prevedel Biblijo v slovenščino

- Jernej Kopitar: **SLOVNICA SLOVENSKEGA JEZIKA** na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem-prva znanstvena in opisna slovnica slo jezika, napisana v nemščini

- Blaž Kumerdej: izdelal načrt za organizacijo slovenskega šolstva

- baron Žiga Zois:narodni buditelj,lastnik fužin,mecen krožka-v njem so delovali:

- o Anton Tomaž Linhart:
  - dramatik, zgodovinar
  - veseloigri: Županova Micka, Veseli dan ali Matiček...–temelj dramatike
  - v nemščini izda knjigo Poskus zgodovine Kranjske in drugih južnih Slovanov v Avstriji-Slovenijo prikaže kot celoto
- o Valentin Vodnik:
  - prvi pesnik in novinar
  - urejal in pisal je PRATIKE (Velika in Mala pratika)
  - izdajal prvi slovenski častnik-LJUBLJANSKE NOIZE
  - zbirka pesmi: PESMI ZA POKUŠINO

NOVA CERKVENA POLITIKA:

- Jožef II. je posegel v cerkvene zadeve-politične in gosp. koristi □ država je nadzorovala cerkveno upravo in delovanje:
  - o meje škofij = enake političnim mejam
  - o velike škofije so bile razdeljene na veliko majhnih škofij
  - o cesar je dal zapreti 700 samostanov (od skupno 2000 samostanov)-samostani so propadali, knjige iz njih pa so bile preseljene v današnjo Avstrijo
  - o cerkveno premoženje so spremenili v fond za plače duhovnikom
  - o odpravili so verske bratovščine, romanja, praznike
  - o nadzorovali so vzgojo duhovnikov
- 1781: cesar razglasi VERSKO TOLERANCO=TOLERANČNI PATENT-svoboda veroizpovedi(svoboda protestantske, kalvinske, pravoslavne vere v monarhiji) □ v deželo se vračajo Judje in pravoslavci+njihov denar
- OGRSKA:
  - o reforme zaradi močnega vpliva plemstva niso bile izvedene
  - o vlada na Dunaju je želela, da bi bila Ogrska čim manj razvita, saj niso želeli, da bi njihovo gospodarstvo konkuriralo avstrijskemu-Ogrsko so videli le kot tržišče in vir surovin, hrane

- o od vojn ošpustošena obmejna območja Ogreske so naseljevali koloniste iz Nemčije, Ogrske, Rusije, Poljske 1 kolonisti so imeli versko svobodo, osvobijeni so bili iz podložništva
- zaradi prevelikih pritiskov je moral Jožef II. proti koncu vladanja opustiti večino reform-toda reforme so vseeno pospešile gosp.razvoj, kapitalizem-in s tem pospešile propad fevdalnega sistema